

9. juni 2017

Aftale mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Konservative) og Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet"

1. Indledning	2
2. Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier	3
2.1 Øget frit valg og mere fleksibilitet for børnefamilier	3
Kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider	3
Styrket mulighed for at ønske og få et bestemt dagtilbud.....	4
Ret til at vælge deltidstilbud for forældre på barsels- eller forældreorlov	4
Øget fleksibilitet i ordningen med tilskud til pasning af egne børn.....	4
2.2 Større gennemsigthed og indflydelse for børnefamilier	5
Større gennemsigthed gennem ny informationsportal	5
Kampagne om muligheden for dagtilbud og forældres frie valg	5
Bedre vilkår for private leverandører.....	6
Styrket forældreindflydelse i forældrebestyrelser	6
3. Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv	7
3.1 Styrket ramme om det pædagogiske arbejde med læring, trivsel og dannelse	7
En styrket pædagogisk læreplan	7
Det åbne dagtilbud	9
Børn skal også have ferie	9
Mere tid til nærvær gennem mindre og meningsfuld dokumentation.....	9
Bedre kvalitet i private pasningsordninger og mere gennemsigthed for forældrene	10
3.2 Målrettede indsatser over for børn i udsatte positioner	10
Flere pædagoger til daginstitutioner med mange børn i udsatte positioner	10
Forsøg med målrettede sociale indsatser	11
3.3 Et sammenhængende børneliv.....	11
Bedre sammenhæng i kommunens indsats for de 0-6-årige.....	12
Bedre overgange via målrettede forløb for børn frem mod skolestart	12
Bedre udveksling af relevant viden om børnene.....	13
Krav om læringsfokus i SFO og fritidshjem frem mod start i børnehaveklassen	13
4. Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse	13
4.1 Høj faglighed.....	14
Fagligt og ledelsesmæssigt kompetenceløft for dagplejere, ledere og faglige fyrtårne	14
Førstehjælpskurser til personale i dagtilbud	15
Implementering af en styrket pædagogisk læreplan på pædagoguddannelsen og på den pædagogiske assistentuddannelse	15
4.2 Viden til praksis og implementering af en styrket pædagogisk læreplan	15
4.3 Partnerskab om kompetenceudvikling og viden til praksis for at styrke faglighed og ledelse	16
Økonomioversigt	17

1. Indledning

Familien er grundstenen i samfundet, og den er det centrale udgangspunkt for ethvert barns afsæt i livet. Sammen med familierne gør dygtige dagplejere, pædagogiske assistenter, pædagoger, medhjælpere, pædagogiske konsulenter og ledere hver dag en positiv forskel i børnenes liv.

I Danmark har vi gode dagplejer, vuggestuer og børnehaver. De spiller sammen med forældrene en meget vigtig rolle i forhold til at støtte alle børn i at være en del af fællesskabet, have et godt og sammenhængende børneliv og udvikle helt centrale kompetencer, som netop dannes i løbet af barnets første leveår.

De danske dagtilbud er verdenskendte for blandt andet den brede tilgang til læring, og mange andre lande ser til Danmark for at finde inspiration til at udvikle deres egne dagtilbud. Det skal vi være stolte af.

Aftaleparterne (Regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre) er enige om, at vi skal fastholde, men også udvikle, de styrker, som er fundamentet for vores familier og dagtilbud og støtte der, hvor der er størst udfordringer.

Det er vigtigt, at børnefamilierne i alle dele af Danmark har størst mulig indflydelse på at tilrettelægge familie- og arbejdslivet. Der er i dag flere forhold, som spænder ben for forældrenes muligheder for at vælge de løsninger, som passer til deres hverdag og ønsker. Vi skal gøre det bedre end i dag.

Vi skal også blive endnu bedre til at sikre, at *alle* børn får et godt udgangspunkt i deres nuværende børneliv og bedre overgange til skolen og til deres voksenliv. I dag har børnenes sociale baggrund al for stor betydning for, hvilke muligheder de har senere i livet. Allerede når børn forlader børnehaven, er der op mod to års forskel på social-emotionelle, sproglige og før-matematiske kompetencer. Forskellene varer ved gennem skoletiden. Sådan behøver det ikke være. Det skal vi gøre bedre.

Alle børn, der kan rummes i dagtilbud, skal være en del af fællesskabet i dagtilbud uanset social baggrund og eventuel fysisk eller psykisk handicap.

Et stærkt fokus på at sikre bedre vilkår for alle børn skal være med til at sikre, at alle børn får en tryk og lærerig hverdag i dagtilbud. Der er derfor brug for en tydelig og fælles retning for det pædagogiske arbejde i dagtilbud, og der er brug for at styrke praksisnær viden og kompetencer på området.

Samtidig er der behov for initiativer om eksempelvis færre og klogere dokumentationskrav, som kan medvirke til at sikre, at vi fortsat kan levere velfærd af høj kvalitet til forældre og børn, og som samtidig sikrer, at det pædagogiske personale bruger deres arbejdstid på opgaver, som er relevante for kerneopgaven. Det er magtpåliggende for aftaleparterne, at både stat, kommuner og institutioner ikke pålægger dagtilbuddene og det pædagogiske personale yderligere dokumentationskrav, skemaer, procedurer og registreringer.

Hvis vi i de kommende mange år skal have en offentlig sektor, som kan levere velfærd af høj kvalitet til borgerne, kræver det fornyelse og innovation, også på dagtilbudsområdet. Aftalen er således en del af ambitionen om at skabe en mere sammenhængende offentlig sektor i forlængelse af det arbejdsprogram for en sammenhængsreform af hele den offentlige sektor, som blev præsenteret tidligere på året.

Aftaleparterne er enige om at sætte ind på tre overordnede indsatsområder, som styrker dagtilbuddene til gavn for alle børn:

1. Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier
2. Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv
3. Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse

Aftaleparterne vil blive inviteret til drøftelse af den konkrete udmøntning af lovforslaget som følge af aftalen, herunder til drøftelse af implementering af aftalen.

2. Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier

Familien er kernen i de fleste børns liv. Familier er meget forskellige og har forskellige behov og ønsker bl.a. i forhold til, hvordan familie- og arbejdsliv bedst kan hænge sammen.

Derfor vil aftaleparterne forbedre fleksibiliteten for børnefamilierne, så de får mere frit valg, kan vælge at bruge mere tid sammen og kan opnå en bedre balance mellem familie- og arbejdsliv. Samtidig skal det være tydeligere for børnefamilierne, hvilke tilbud de kan vælge imellem, og hvad tilbuddene indeholder.

2.1 Øget frit valg og mere fleksibilitet for børnefamilier

Kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider

Nogle forældre arbejder uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstider og kan have svært ved at finde pasning til deres børn, mens de er på arbejde. Aftaleparterne er derfor enige om at forbedre mulighederne for forældrenes frie valg, styrke eksisterende fritvalgsordninger og skabe bedre rammer for en god balance mellem familie- og arbejdsliv. Flere forældre med skæve arbejdstider, skal have mulighed for at vælge et kombinationstilbud, så de i højere grad kan bruge deres fritid sammen som familie.

Kombinationstilbuddet består af en deltidsplads i et dagtilbud i kombination med et tilskud fra kommunen, som familien kan bruge til at ansætte en fleksibel børnepasser til at passe deres børn fx om aftenen, natten eller i weekenden derhjemme i trygge rammer, mens forældrene er på arbejde. For at kunne komme i betragtning til kombinationstilbuddet skal begge forældre eller en enlig forælder kunne dokumentere et arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Aftaleparterne er enige om, at den fleksible pasningsdel skal svare til gennemsnitligt minimum 10 timer om ugen. Ordningen skal sikre familierne fleksibilitet, så timeandelen på minimum 10 timer er gennemsnitlig og skal opgøres over en periode på mindst én måned.

Aftaleparterne er enige om, at der stilles krav om, at den fleksible børnepasning skal sikre børnene kendskab til det danske samfunds demokratiske værdier, kultur og traditioner og dermed samhørighed med det danske samfund. For den fleksible børnepasning skal gælde, at der skal tales dansk, og den fleksible passer skal kunne dokumentere, at han eller hun har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne understøtte barnets dansksproglige udvikling.

Retten til kombinationstilbuddet gælder ikke for familier med børn i fx en døgnåben daginstitution, som kan tilgodese familiens behov for pasning på skæve tidspunkter, samt familier med tosprogede børn i et såkaldt "obligatorisk dagtilbud".

Aftaleparterne er optaget af, at den fleksible pasning i kombinationstilbuddet reelt anvendes til at passe barnet. Det vil derfor blive tydeliggjort i lovforslaget, at kommunerne som led i godkendelsen af pasningsaftalen skal godkende de økonomiske forhold for bl.a. at sikre, at der ikke er tale om proformaaftaler samt føre tilsyn med ordningen. Herudover vil der to år efter lovens ikrafttræden blive gennemført en evaluering, der skal dokumentere anvendelsen af ordningen – herunder hvilke personer, der passer børnene, tilskudsperiodens længde, kommunernes tilsyn mv. Kortlægningen kan danne baggrund for en politisk drøftelse af, om der er behov for en eventuel justering af ordningen.

Styrket mulighed for at ønske og få et bestemt dagtilbud

Forældre har forskellige ønsker til, hvilket dagtilbud der passer bedst til deres familie. Det kan fx være, at et særligt fokus på bevægelse er vigtigt for dem, eller at den nærliggende dagplejer, hvor naboens barn går, vil være det bedste sted for dem.

Aftaleparterne vil styrke forældres mulighed for at ønske og få plads i en bestemt daginstitution eller dagpleje, så forældres ret til at tilkendegive ønske og komme på venteliste til et konkret dagtilbud gælder alle dagtilbud i kommunen, og ikke kun de dagtilbud, hvor der er ledig kapacitet. Samtidig fastsættes det i dagtilbudsloven, at familierne har krav på at kunne blive stående på venteliste til ønsketilbuddet - uanset optagelse via garantiplads.

Mange daginstitutioner består i dag af flere enheder (en enhed kan fx være en tidligere selvstændig daginstitution), som er fysisk adskilte fra hinanden. Derfor vil forældre få ret til at tilkendegive ønske om optagelse i og til at stå på venteliste til en konkret daginstitution, enhed eller en konkret dagplejer.

Ret til at vælge deltidstilbud for forældre på barsels- eller forældreorlov

Aftaleparterne er enige om at sikre bedre rammer for, at forældre på barsels- eller forældreorlov og børn kan tilbringe mere tid sammen som familie. Derfor skal forældre på barsels- og forældreorlov have mulighed for selv at vælge, om de vil nøjes med at gøre brug af en deltidsplads på 30 timer om ugen i dagplejen, vuggestuen eller børnehaven for ældre søskendebørn mod tilsvarende nedsat forældrebetaling.

Ved at fastsætte en deltidsplads til 30 timer tages der hensyn til forældrenes ønske om reduceret betaling, børnenes mulighed for at deltage i de pædagogiske aktiviteter og indgå i børnefællesskabet samt personalets mulighed for at tilrettelægge det pædagogiske arbejde meningsfuldt for hele børnefællesskabet.

Tilrettelæggelsen af deltidspladsen fastsættes lokalt under hensyn til bl.a. den lokale dagtilbudsstruktur, forældrenes behov og størrelsen på det dagtilbud, hvor barnet gør brug af en deltidsplads.

Øget fleksibilitet i ordningen med tilskud til pasning af egne børn

Aftaleparterne er enige om, at ordningen om tilskud til pasning af egne børn skal gøres mere fleksibel i de kommuner, der tilbyder ordningen.

Aftaleparterne vil gøre det muligt for forældre at dele tilskudsperioden i to, frem for at tilskuddet kun kan gives for én sammenhængende periode. Derudover vil aftaleparterne give mulighed for, at forældrene kan dele tilskudsperioden imellem sig, så for eksempel både mor og far får mulighed for på skift at få tilskud til at passe barnet i hjemmet.

Aftaleparterne vil derudover fjerne en potentiel grænsehindring i riget ved fremadrettet at gøre det muligt for forældre at modtage tilskud til pasning af egne børn, når de har haft ophold og beskæftigelse i *riget* i 7 af de sidste 8 år. Optjeningsprincippet justeres, så det også bliver muligt at optjene retten ved ophold og beskæftigelse i Grønland eller Færøerne. Det vil fortsat gælde, at ydelsen ikke kan medtages ved ophold i Færøerne og Grønland.

2.2 Større gennemsigthed og indflydelse for børnefamilier

Større gennemsigthed gennem ny informationsportal

Forældre skal have mere gennemsigthed i forhold til deres valg af dagtilbud. De skal derfor have lettere adgang til sammenlignelig information om dagtilbuddene. Aftaleparterne vil derfor sikre, at alle familier får adgang til sammenlignelige data om de forskellige tilbud i kommunen.

Informationerne skal være samlet på ét sted for alle landets dagtilbud og skal præsenteres lettilgængeligt og overskueligt. Dermed kan forældrene vælge ud fra parametre, der har betydning for dem – såsom antal lukkedage, andelen af pædagoger, eller andelen af børn af anden herkomst end dansk og normeringer. Der vil blive foretaget en foranalyse for at sikre, at oplysningerne kan tilvejebringes, samt om andre relevante oplysninger, som eksempelvis åbningstider, kvadratmeter pr. barn ude og inde, skovtilbud, sygefravær og forældretilfredshed, kan indsamles og indgå. Der vil blive taget udgangspunkt i eksisterende registerdata for ikke at påføre yderligere registreringskrav.

Aftaleparterne er i forlængelse heraf enige om, at afdækning af muligheden for tydeligt at informere forældre om, hvorvidt madordningen fx er halal, økologisk og vegetarisk indskrives som et centralt element i foranalysen til informationsportalen med henblik på, at oplysningen kan indgå på informationsportalen.

Der vil således blive præsenteret data, der er fælles på tværs af kommuner.

Derudover vil den enkelte kommune kunne vælge at supplere med yderligere data, som fx pædagogisk profil for alle daginstitutioner og dagplejere, indhold i evt. madordning, legepladsforhold, samarbejde med lokalsamfund mv.

Det er hensigten, at informationsportalen linkes til de selvbetjeningssystemer, som forældrene skal bruge til at søge dagtilbud. På den måde har forældrene én samlet indgang til at danne sig et overblik, udvælge og ansøge om plads i en daginstitution eller en dagpleje til deres barn.

Aftaleparterne er enige om, at informationsportalens konkrete udmøntning skal udarbejdes på baggrund af foranalysen og i samarbejde med relevante interessenter. Foranalysen vil blive præsenteret for aftalekredsen. Aftalekredsen får endvidere præsenteret en model for fremvisning og design, når foranalysen er gennemført og inden første etape af platformen forventes lanceret inden udgangen af tredje kvartal 2018. Første etape vil indeholde kommunale data og frivillige præsentationer fra kommunerne om deres institutioner og dagplejere.

Kampagne om muligheden for dagtilbud og forældres frie valg

Det kan være svært at overskue, hvilke muligheder man som forælder har for at vælge på dagtilbudsområdet. Og ikke alle familier kender til det danske dagtilbudssystem og hvorfor det kan være godt at være i dagtilbud. Aftaleparterne er derfor enige om, at der skal igangsættes en informationskampagne, der skal oplyse forældrene om muligheden for dagtilbud samt deres nuværende og kommende valgmuligheder.

Forældre har i dag en udstrakt grad af frit valg på dagtilbudsområdet. Samtidig har aftaleparterne med aftalen givet forældre øgede valgmuligheder på flere andre punkter.

Aftaleparterne er enige om, at kampagnen skal præsentere de mange eksisterende og nye muligheder og dermed bidrage til at give familierne et bedre overblik over de forskellige muligheder, så forældrene kan vælge den ordning, der passer bedst for deres familie.

Kampagnen skal også skabe klarhed omkring, hvilke forskelle der er mellem et dagtilbud og en privat pasningsordning.

Bedre vilkår for private leverandører

Private aktører leverer hver dag et stort bidrag til at skabe gode og trygge dagtilbud og medvirker til at skabe en mangfoldighed af tilbud, som familierne kan vælge imellem. Dog er der visse barrierer i form af for eksempel tilskud og garantier, der ikke er tidsvarende, og som kan opleves som rigide.

Det er vigtigt for aftaleparterne, at de private leverandører har nogle rammevilkår, som ikke unødigt hindrer eller begrænser deres oprettelse og virke.

Derfor er aftaleparterne enige om, at der skal:

- Fastsættes et loft over den driftsgaranti, som kommunerne kan kræve i forbindelse med godkendelse af en privatinstitution. Loftet fastsættes efter en afdekning af, hvilke udgifter driftsgarantien kan dække ved en eventuel konkurs. Afdækningen drøftes med kommunerne.
- Driftstilskuddet skal justeres. I de tilfælde, hvor kommunernes udgifter til alderssvarende daginstitutioner er højere end udgiften til dagplejen, får kommunerne mulighed for at yde et driftstilskud, der alene baseres på de gennemsnitlige udgifter til en plads i en alderssvarende daginstitution.
- Bygningstilskuddet skal justeres. Kommunerne får mulighed for at yde et højere bygningstilskud end det i dag er tilfældet.
- Privatinstitutioner skal godkendes løbende. Det præciseres, at behandlingen af ansøgninger om godkendelse af privatinstitutioner skal ske løbende og ikke fx en eller to gang om året.
- Godkendelseskriterierne skal ændres. Privatinstitutioner skal fremadrettet følge de til enhver tid gældende godkendelseskriterier i den enkelte kommune. Dermed sikres det, at der ikke sker en u hensigtsmæssig fastfrysning i forhold til fx skærpede eller lempeligere krav til de kommunale daginstitutioner ift. normeringer, uddannelsesmæssig baggrund mv.

Styrket forældreindflydelse i forældrebestyrelser

I dag findes en del daginstitutioner, som består af flere fysiske enheder. Det er dog ikke alle steder, at forældre fra de enkelte enheder har ret til at blive repræsenteret i den fælles forældrebestyrelse. Det kan betyde, at forældrene oplever, at de får mindre indflydelse på de beslutninger, der træffes i forældrebestyrelsen.

Aftaleparterne er enige om at sikre, at forældre fra alle enheder har ret til repræsentation i den fælles forældrebestyrelse. Herudover skal det, som opfølgning på regelforenklingsforslag fra KL, tydeliggøres, at der kan etableres forældrebestyrelser på tværs af daginstitutioner og dagpleje. Aftaleparterne er i den forbindelse enige om, at en sådan fælles forældrebestyrelse skal etableres under hensyntagen til tilbudsformernes forskellige behov.

Herudover er der flere relevante forhold, som forældrebestyrelsen i dag ikke har formaliseret indflydelse på. Aftaleparterne vil derfor sikre forældrebestyrelsen styrket indflydelse på følgende måde:

- Det tilføjes til forældrebestyrelsens minimumskompetence i dagtilbudsloven, at forældrebestyrelsen skal fastsætte principper for *samarbejdet mellem dagtilbud og hjem*, herunder fx dagtilbud/hjem-samtaler, hente- og bringetids-punkter, forældres afholdelse af ferie med barnet, gå-hjem-møder, inddragelse af forældre i børns læring og/eller fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltag som fx en frivillig børneplan og familiedeltagelse i dagtilbudet.
- Forældrebestyrelsen skal inddrages i arbejdet med 1) den pædagogiske læreplan, 2) det åbne dagtilbud – samarbejde med lokalsamfundet og 3) overgange fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til skole.

Aftaleparterne lægger samtidig vægt på, at det uanset forældreindflydelse i ovennævnte elementer, fortsat er dagtilbudsledelsen, som er ansvarlig for den pædagogiske og administrative ledelse af dagtilbuddene og dermed den daglige håndtering og tilrettelæggelse af læringsmiljøer mv. inden for de rammer, kommunalbestyrelsen og dagtilbudsloven sætter.

3. Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv

Det er vigtigt for aftaleparterne, at aftalen betyder en reel og positiv forskel i hverdagen for alle børn i dagtilbud.

For at opnå en varig og reel forandring for børn fra alle dele af landet og på tværs af store og små kommuner, vil aftaleparterne sætte ind flere steder for at sikre en fælles og tydelig retning i forhold til at skabe gode, trygge og udviklende pædagogiske læringsmiljøer for alle børn. Det skal sikre, at den daglige indsats i dagtilbuddene bidrager med mest mulig læring, udvikling og trivsel for alle børn og sikre et sammenhængende børneliv med bedre overgange mellem eksempelvis hjem og dagtilbud samt dagtilbud og skole. Rygraden i initiativerne er den styrkede pædagogiske læreplan.

3.1 Styrket ramme om det pædagogiske arbejde med læring, trivsel og dannelse

En styrket pædagogisk læreplan

Aftaleparterne er enige om, at der er behov for, at det bliver fastsat tydeligt i dagtilbudsloven, hvilket pædagogisk fundament alle dagtilbud skal bygge på for at skabe en tryk og udviklende hverdag for alle børn i dagtilbud. Det handler om at skabe en fælles retning, sprog og forståelse gennem en ny ramme for den pædagogiske læreplan. Den konkrete pædagogiske læreplan udformes i den enkelte daginstitution og dagpleje, så der kan tages hensyn til den pågældende børne- og forældregruppe, personale og fysiske muligheder. På denne måde sikres fælles retning, men lokal omsættelse.

Det er centralt for aftaleparterne, at den pædagogiske læreplan er et arbejdsredskab for det pædagogiske personale for at styrke det daglige pædagogiske arbejde. Det er ikke et afrapporteringsredskab til kommuner eller staten.

Aftaleparterne er enige om, at der bygges videre på den master og de bidrag, som børne- og socialministeren har modtaget fra master- og arbejdsgrupper til en ny styrket pædagogisk læreplan.

Aftaleparterne er enige om i dagtilbudsloven at tydeliggøre et retningsgivende og fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med den lokale pædagogiske læreplan og den lokale tilrettelæggelse af pædagogiske læringsmiljøer. Det fælles pædagogiske grundlag betyder bl.a., at personale og ledelse i dagtilbuddene har ansvar for at etablere et

læringsmiljø med fokus på bl.a. dannelse, leg, børneperspektiv, læring og børnefællesskaber. Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns læring og trivsel og således ikke blot nogle få timer med pædagogiske aktiviteter om formiddagen. Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og er rammen for leg, rutinesituationer, vokseninitierede aktiviteter mv. Læringsforståelsen skal bygge på et bredt læringsbegreb, der skal understøtte børns kropslige, motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring og dannelse.

Dagtilbuddet skal i forbindelse med arbejdet med sin styrkede pædagogiske læreplan angive, hvordan lokalsamfund og forældrene inddrages i relation til samarbejdet om børns læring, hvordan man vil arbejde med overgangen til skole, og hvordan der tilrettelægges pædagogiske læringsmiljøer, der tager højde for børn i udsatte positioner.

Aftaleparterne er enige om, at den nye ramme for den styrkede pædagogiske læreplan bygger videre på de seks læreplanstemaer fra den nuværende læreplan. Det sikrer et bredt læringsyn og bygger bro til det eksisterende arbejde med den pædagogiske læreplan. Samtidig er det vigtigt for aftaleparterne, at temaerne opdateres og udfoldes, samt at temaerne ikke ses adskilt, men som dele af et samlet pædagogisk læringsmiljø. Det vil sige, at der fx på gåturen er tale om et pædagogisk læringsmiljø, der både har fokus på bl.a. kommunikation, krop, bevægelse og sanser samt social udvikling.

De seks læreplanstemaer har af arbejdsgrupperne fået forslag til opdaterede overskrifter og udfoldede beskrivelser:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Kultur, æstetik og fællesskab
- Natur, udeliv og science

Endelig fastsættes der få fælles, brede pædagogiske læringsmål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte i forhold til børns læring. Der vil blive fastsat ca. 12 overordnede mål, som kan kendetegnes som brede mål for, hvad læringsmiljøet skal understøtte ift. børns læring og ikke kan anvendes som en simpel tjekliste.

Målene opstilles for den samlede aldersgruppe 0-5-år, da aftaleparterne ønsker retningsgivende og så få mål som muligt. Aftaleparterne er enige om, at læringsmiljøerne for 0-2-årige børn i hhv. vuggestue og dagpleje samt for de 3-5-årige i børnehaven er forskellige. Det er derfor vigtigt, at der udvikles vejlednings- og inspirationsmateriale mv., der tydeligt forholder sig til de forskellige krav, der er til læringsmiljøer.

Udarbejdelse af ny lovgivning om en styrket pædagogiske læreplan skal tage udgangspunkt i ovenstående beskrivelse af det pædagogiske grundlag, temabeskrivelser og mål, og i de bidrag, der er beskrevet i det udviklingsarbejde, der er pågået i 2016 med inddragelse af hele sektoren.

Aftalepartierne er enige om, at der med udgangspunkt i aftaletekstens beskrivelse af den styrkede pædagogiske læreplan foretages en justering af dagtilbudslovens formålsparagraf for dagtilbud (§7). Med justeringen skal paragraffen afspejle de aftalte ændringer med den styrkede pædagogiske læreplan, herunder beskrivelse af dagtilbuddenes rolle og forpligtelse til at understøtte børns udvikling, læring og trivsel i dagtilbud.

Herudover skal de nuværende krav om, at det enkelte dagtilbud lokalt skal opstille mål for børns læring inden for hvert af de seks temaer, samt at kommunalbestyrelsen skal godkende læreplanen mv. ophæves.

Det er magtpåliggende for aftaleparterne, at både stat, kommuner og institutioner alle tager ansvar for, at dagtilbuddene ikke pålægges en masse nye dokumentationskrav, skemaer, registreringer og procedurer, der tager tid væk fra børnene. Aftalepartierne betragter den pædagogiske læreplan som rammen for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene. Derfor skal staten og kommunerne som udgangspunkt ikke pålægge dagtilbuddene tiltag, som lokale læreplaner, mål eller koncepter, der rækker ud over den pædagogiske læreplan.

Aftaleparterne lægger afgørende vægt på, at kommunerne skal have respekt for intentionen med den styrkede pædagogiske læreplan og ikke pålægger dagtilbuddene og det pædagogiske personale yderligere dokumentationskrav. Aftaleparterne er i den forbindelse enige om, at den nye ramme for den pædagogiske læreplan i vid udstrækning er rammen for det primære pædagogiske arbejde med en god evalueringskultur.

Det åbne dagtilbud

Aftaleparterne er enige om at sætte fokus på det åbne dagtilbud, og at dagtilbuddene i deres egen pædagogiske læreplan angiver, hvordan de kan samarbejde med og inddrage lokalsamfundet i forbindelse med tilrettelæggelsen af gode pædagogiske læringsmiljøer. Lokalsamfundet giver mange spændende muligheder, som dagtilbud kan anvende til at skabe endnu mere interessante læringsmiljøer. Det vil være relevant med samarbejde med for eksempel kultur- og idrætsinstitutioner, musikskoler, plejehjem, forældre eller andre dagtilbud. Inddragelse af ældre medborgere eller andre frivillige kan også åbne for nye perspektiver og muligheder for børnene. Aftaleparterne er enige om, at frivillige ikke må erstatte det professionelle pædagogiske personale i dagtilbuddene.

Børn skal også have ferie

Alle børn har ret til et godt børneliv i og uden for dagtilbuddene. Børn har godt af et afbræk og et miljøskifte fra hverdagen i dagtilbuddet. Men ikke alle børn holder ferie fra dagtilbuddet og får derfor ikke det nødvendige miljøskifte. Aftaleparterne er derfor optagede af at understøtte, at alle børn får mulighed for ferie fra dagtilbuddet.

Aftaleparterne er enige om, at der skal gennemføres en undersøgelse af børns ferie fra dagtilbud, og hvordan problemstillingen i dag håndteres i dagtilbud og kommuner. På baggrund af undersøgelsen skal der udvikles inspirationsmateriale til at understøtte ledelsen og personalet i dagtilbuddene i deres dialog med og vejledning af forældre i forhold til, hvordan barnet kan få et afbræk fra hverdagen i dagtilbuddet. Inspirationsmaterialet skal blandt andet adressere informationer om, at børn kan blive stressede og påvirkede af megen larm, samt at børn har behov for ro og nærvær samt miljøskift på lige fod med voksne.

Samtidig er der enighed om, at når forældrebestyrelsen fremover skal fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem, så skal elementet omkring samarbejdet om børns ferie fra dagtilbuddet indgå.

Mere tid til nærvær gennem mindre og meningsfuld dokumentation

Undersøgelser viser, at personale og ledere oplever, at dokumentation ofte er meningsfuld, men også at arbejdet med dokumentation tager tid væk fra børnene, samt at der opleves en stigning i antallet af dokumentationskrav.

Aftaleparterne er enige om, at der skal nedsættes en arbejdsgruppe med relevante aktører, videnspersoner og eksperter fra sektoren, som får til opgave at give forslag til, hvordan man sikrer, at dokumentationen i dagtilbuddene mindskes og bliver mere meningsfuld. Arbejdsgruppen skal foreslå tiltag, der fremmer stillingtagen på ledelsesniveau til de sagsgange og procedurer, som det pædagogiske personale arbejder med. De foreslåede tiltag skal efterfølgende afprøves i en række kommuner og evalueres med henblik på inspiration til andre dagtilbud og kommuner.

Dette gennemføres som en del af arbejdet med sammenhængsreformen, hvor der foretages en grundig kulegravning på dagtilbudsområdet af, hvad der optager medarbejdernes tid, og om unødigt bureaukrati skyldes tværgående lovgivning, sektorlovgivning, kommunale regler eller arbejdstilrettelæggelsen lokalt. Kulegravningen koordineres med arbejdsgruppens opgaver.

Bedre kvalitet i private pasningsordninger og mere gennemsigthed for forældrene
Aftaleparterne er enige om, at der i dagtilbudsloven skal stilles krav om, at private pasningsordninger skal arbejde med læring, som indholdsmæssigt står mål med kravene til læring og læringsmiljøer, som stilles til dagtilbuddene i dagtilbudsloven. Der stilles ikke krav om, at den enkelte private pasningsordning skal arbejde med en egentlig pædagogisk læreplan. Den enkelte private pasningsordning kan selv beslutte tilgangen til arbejdet med læring og læringsmiljøer.

De private pasningsordninger skal i dag ikke leve op til de samme indholdsmæssige krav som dagplejer, vuggestuer og børnehaver, og undersøgelser viser, at der føres mindre tilsyn med private pasningsordninger end med den kommunale dagpleje.

For at sikre fortsat fleksibilitet for familierne kan kommunalbestyrelsen i konkrete tilfælde dispensere fra kravet om arbejdet med læring, hvis forældrene er arbejdsgivere, og pasningen har midlertidig karakter. Med "midlertidig" forstås en periode på mindst seks måneder og højst et år.

For det andet skal kommunen fremadrettet føre tilsyn med det pædagogiske indhold. Det indebærer, at tilsynet fremadrettet omfangsmæssigt skal svare til kommunens tilsyn med dagplejen.

Kommunen vil gennem øgede krav til læring kunne undlade at godkende eller tilbagekalde en godkendelse, hvis den private pasning ikke lever op til de nye indholdsmæssige krav.

Endelig er det centralt for aftaleparterne, at forældrene i tilstrækkelig grad oplyses om, at de har valgt et tilbud, som på en række områder adskiller sig fra dagtilbuddene, herunder at den private pasningsordning fx kan opsiges aftalen med forældrene.

Kommunen skal i forbindelse med godkendelsen af en pasningsaftale oplyse de enkelte forældre om forskellene mellem private pasningsordninger og dagtilbud samt om de retningslinjer, der gælder for optagelse af børn i dagtilbud, når ophold i en privat pasningsordning ophører. Derudover vil det blive stillet som krav, at begrebet "privat pasningsordning" skal indgå i pasningsordningens navn, så det er tydeligt for forældrene, at der ikke er tale om et dagtilbud.

3.2 Målrettede indsatser over for børn i udsatte positioner

Flere pædagoger til daginstitutioner med mange børn i udsatte positioner
Gode dagtilbud med trygge og stimulerende læringsmiljøer har betydning for alle børns trivsel og udvikling, herunder særligt for børn i udsatte positioner. Derfor er aftaleparterne enige om at afsætte godt 45 millioner kroner i 2018 og 83 millioner kroner årligt fra 2019 og frem til en ansøgningspulje til ansættelse af flere pædagoger mv. i de daginstitutioner, som har flest børn i udsatte positioner.

Daginstitutioner med en høj andel af børn i udsatte positioner defineres i den sammenhæng som institutioner med minimum 30 pct. børn på mindst 80 pct. økonomisk fripladstilskud. Model kvalificeres på baggrund af opdaterede data, som forventes offentliggjort i sommeren 2017.

Det vil være et krav for at modtage midler, at størstedelen af midlerne anvendes til ansættelse af flere pædagoger. Kommunen kan dog på vegne af institutionen søge at anvende midlerne til ansættelse af PAU'er eller pædagogmedhjælpere, såfremt daginstitutionen i forvejen har en pædagogandel på 75 pct. eller derover, eller såfremt kommunen kan sandsynliggøre og beskrive, at der er særlige praktiske eller organisatoriske omstændigheder, som vanskeliggør ansættelsen af flere pædagoger, herunder rekrutteringsudfordringer.

I tilfælde hvor flere end 100 ansøgende daginstitutioner lever op til de angivne ansøgningskrav om mindst 30 pct. børn, der har forældre, der modtager min. 80 pct. økonomisk fripladstilskud, vil andelen af børn i institutionen, som lever op til puljens kriterier blive vægtes højest. Det vil sige, at en institution, hvor 40 pct. børn har forældre, der modtager mindst 80 pct. fripladstilskud vil vægtes højere end en institution, hvor 35 pct. af børnene har forældre, der modtager eksempelvis 90-100 pct. fripladstilskud. Derudover vægtes størst mulig geografisk spredning af midlerne, så hele landet får gavn af det ekstra boost.

Institutioner deltager for tre år ad gangen. Midlerne for den treårige periode udmøntes på baggrund af én ansøgningsrunde. Ansøgeren vil skulle indsende revisorpåregnede regnskaber ved periodens udløb, hvor ansøgeren skal påvise, at de tildelte midler er anvendt til puljens formål om flere pædagoger mv. Aftaleparterne er enige om, at det, med udmeldingen af puljen, skal være tydeligt, hvilke kommuner der er i målgruppen for puljen.

Derudover forpligter institutionerne sig på, at deres indsats guides og dokumenteres af bl.a. praksiskonsulenterne.

Forsøg med målrettede sociale indsatser

Særligt børn i udsatte positioner har stor gavn af at gå i dagtilbud af høj kvalitet, og investeringer tidligt - herunder en tværfaglig tidlig indsats og et tæt samarbejde med forældrene - kan understøtte en positiv udvikling for børnene, der også har betydning videre i børnenes voksenliv.

Aftaleparterne er enige om, at der skal afsættes 58 mio. kroner til at igangsætte forsøg med målrettede sociale indsatser i dagtilbuddene, hvor der er fokus på dagtilbuddenes samarbejde med særligt sundhedsplejen og forældrene – herunder forældregrupper i dagtilbud – men også socialrådgivere og frivillige aktører.

Aftaleparterne lægger vægt på, at forsøgene skal tage afsæt i den viden og de kommunale erfaringer, der allerede foreligger på området. Der skal derfor indledningsvist foretages en kortlægning af relevante kommunale modeller og international forskning om tidlige indsatser i dagtilbud med udgangspunkt i tværfagligt samarbejde og forældresamarbejde. På baggrund af kortlægningen udbydes en afsøgningspulje til igangsættelse af effektfulde indsatser.

Indsatserne skal evalueres med henblik på en tværgående erfaringsopsamling samt udbredelse via bl.a. EMU Dagtilbud og praksiskonsulenterne.

3.3 Et sammenhængende børneliv

Aftaleparterne er opmærksomme på, at kommunerne har meget forskellige praksisser i forhold til, hvilken alder børnene i kommunerne gennemsnitligt har, når de starter i børnehave. I nogle kommuner er der to aldersgrupper, mens der i andre kommuner er tre eller fire aldersgrupper.

Aftaleparterne understreger i den forbindelse, at der er en klar forventning om, at kommunerne er opmærksomme på at følge de gældende regler om, at barnet skal anvises plads i et alderssvarende dagtilbud for at sikre, at alle børn får en sammen-

hængende, god og tryk overgang fra dagpleje eller vuggestue til børnehaven. Kommunerne er ansvarlige for at tilrettelægge dagtilbudsstrukturen, herunder at sikre at alle børn møder et godt og alderssvarende børnemiljø, der fremmer deres læring og trivsel mv., som det fremgår af dagtilbudsloven.

Aftaleparterne fremhæver, at det er en fælles opgave for dagtilbud og forældre at sikre børns læring og trivsel. Forældrene har derfor et medansvar for at sikre, at deres børn får et godt og udviklende børneliv i dagtilbuddet gennem samarbejde med dagtilbuddet.

Bedre sammenhæng i kommunens indsats for de 0-6-årige

Der stilles i dag en række krav til, at kommunerne skal definere og offentliggøre mål, retningslinjer og rammer for dagtilbudsområdet. Men der er ikke krav om, hvordan disse skal præsenteres for forældrene. Det betyder, at gennemsigtigheden for forældrene kan variere kommunerne imellem, og at der kan være manglende sammenhæng og systematik i kommunens indsats på dagtilbudsområdet, fx i forhold til samarbejde mellem forskellige aktører på tværs af 0-6-årsområdet og før og efter dagtilbudstiden.

Aftaleparterne er derfor enige om, at alle kommunens mål, retningslinjer, rammer mv. for dagtilbudsområdet skal samles et sted, og at de skal formidles lettilgængeligt, så det bliver lettere for forældre at få et overblik over kommunens retningslinjer for optagelse, opsigelsesvarsler og lignende, samt hvordan rammen er for samarbejdet mellem de forskellige aktører på området.

Kommunen skal således, som en del af fastsættelsen af kommunens mål og rammer for dagtilbuddene, overordnet tage stilling til snitfladerne mellem kommunens forskellige tilbud, herunder hvordan der videregives relevante oplysninger om barnet fra sundhedsplejen til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO/fritidstilbud og skole. Det skal være med til at sikre, at relevant information om børnene ikke bliver tabt i overgangene. For det er vigtigt, at de relevante fagpersoner får tilstrækkelig viden om børnene, særligt i arbejdet med børn i udsatte positioner.

Bedre overgange via målrettede forløb for børn frem mod skolestart

Der er behov for at styrke overgangen fra dagtilbud til skole. Aftaleparterne er derfor enige om, at der skal stilles krav om, at dagtilbuddene, det sidste år før børnene starter i skole, skal tilrettelægge et læringsmiljø med forløb og aktiviteter, der understøtter børnenes skolestart og forbereder dem på at komme godt fra start i skolen. Det skal ske som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan. Det gælder fx, hvordan læringsmiljøet kan understøtte generelle overgangskompetencer, såsom børns selvhjulpenhed, tålmodighed, vedholdenhed, gå-på-mod og lyst til at lære. Det kan også omfatte styrkelse af en interesse for bogstaver og tal eller kendskab til begreber, som børnene vil møde i skolen, såsom frikvarterer og timer.

Der stilles allerede i dag krav til både dagtilbuddene og skolerne om, at de skal samarbejde om at lette børnenes overgang til skolesystemet, og mange kommuner og daginstitutioner gør allerede et godt stykke arbejde for at forberede børnene på skolestart.

Aftaleparterne vil sikre, at alle dagtilbud har fokus på gode overgange ved, at der skal arbejdes med målrettede forløb for at skabe bedre overgange til skolelivet. Aftaleparterne er enige om, at der ikke skal stilles specifikke krav om konkrete aktiviteter, men at det skal være op til lokal beslutning at tilrettelægge. De overgangsrettede aktiviteter i dagtilbuddene skal være en del af den lokalt forankrede, almindelige pædagogiske praksis i dagtilbuddene og udfoldes som led i den lokale pædagogiske læreplan.

Bedre udveksling af relevant viden om børnene

Fra et barn kommer til verden og indtil dets skolestart, er barnet og dets forældre i kontakt med mange dele af den kommunale forvaltning. Der er i disse leveår flere store overgange; fra hjemmet, hvor familien er i kontakt med sundhedsplejen, og til dagtilbud, fra et dagtilbud til et andet dagtilbud, og endeligt fra dagtilbud til fritidshjem/SFO og skole.

Med sådanne overgange og involveringen af flere forskellige fagpersoner, er der risiko for, at vigtig information om barnet falder mellem flere stole. Særligt for udsatte børn og deres familier er det afgørende, at relevant information videregives, men også ift. en bredere målgruppe, skal der sættes ind, før problemerne bliver for store.

Aftaleparterne er derfor enige om, at der nedsættes et tværministerielt udvalg med deltagelse af Sundheds- og Ældreministeriet, Undervisningsministeriet, Børne- og Socialministeriet (formand) samt KL med inddragelse af øvrige relevante interessenter og eksperter. Udvalget skal komme med forslag til, hvordan der mest hensigtsmæssigt, smidigt og ubureaukratisk kan videreformidles relevant information mellem aktørerne, herunder skal der være en særlig opmærksomhed omkring, hvordan forældrene inddrages.

Krav om læringsfokus i SFO og fritidshjem frem mod start i børnehaveklassen

I mange kommuner skifter børn fra børnehave til en SFO eller fritidshjem fx pr. 1. maj forud for, at børnene starter i børnehaveklassen i august. Disse børn er som udgangspunkt fuld tid i SFO eller fritidshjem i perioden frem mod undervisningsstart. Men flere i sektoren og forældre påpeger, at der opleves et læringshul fra tiden i børnehave og til starten i børnehaveklasse.

Aftaleparterne mener, det er vigtigt, at arbejdet med børnenes læring ud fra en bred læringsforståelse, fx med fokus på selvhjulpenhed, tålmodighed og vedholdenhed, fortsætter i denne overgangsperiode, og at børnene oplever overgangen som harmonisk.

Derfor er aftaleparterne enige om, at der i dagtilbudsloven og folkeskoleloven stilles krav om, at der i SFO'er og fritidshjem i denne periode mellem dagtilbud og forud for børnenes start i børnehaveklassen skal arbejdes med de seks temaer fra den pædagogiske læreplan eller de seks kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen (sprog, matematisk opmærksomhed, naturfaglige fænomener, kreative- og musiske udtryksformer, krop og bevægelse samt engagement og fællesskab).

Der stilles ikke krav om dokumentation af arbejdet via elevplan eller lignende.

4. Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse

Der er mange dygtige medarbejdere i de danske dagtilbud, der hver dag gør et stort arbejde for, at børnene trives, lærer og dannes. Det gælder både de mange dagplejere, pædagogmedhjælperne, de pædagogiske assistenter, pædagogerne, lederne, dagplejepædagoger og de pædagogiske konsulenter.

Men der er behov for, at personale og ledelse bliver støttet i implementeringen af den pædagogiske læreplan og får lettere adgang til god viden om eksempelvis at kunne tilrettelægge gode læringsmiljøer for børnene, det gode forældresamarbejde og samarbejdet med andre fagligheder som fx sundhedsplejerskerne.

Aftaleparterne vil igangsætte initiativer, som sikrer, at den styrkede læreplan ikke blot bliver ord på papir, men kommer til at gøre en forskel for børn og for medarbejdere.

4.1 Høj faglighed

Fagligt og ledelsesmæssigt kompetenceløft for dagplejere, ledere og faglige fyrtårne
Aftaleparterne er enige om, at der afsættes 165 mio. kr. til kompetenceudvikling af hhv. ledere (herunder dagplejepædagoger), dagplejere og faglige fyrtårne i daginstitutioner. Et kompetenceløft skal bl.a. bidrage til en vellykket implementering af den styrkede pædagogiske læreplan og herigennem løfte den generelle kvalitet i dagtilbuddene.

Der udvikles et koncept for et samlet kompetenceløft. Relevante aktører på området vil blive inddraget, herunder vil kompetenceløftet blive behandlet i partnerskabet for kompetenceudvikling og viden til praksis, jf. afsnit 4.3. Indholdet i kompetenceløftet vil tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan. Fokus vil således være på at understøtte viden og handlekompetencer i forhold til at etablere stimulerende læringsmiljøer, forældresamarbejde, samarbejde med andre sektorer, herunder sundhedsplejen, samt hvordan man skaber en god evalueringskultur. Endvidere skal kompetenceløftet være praksisnært. Det vil sige, at ledere og faglige fyrtårne, der er på kurser, også vil få viden og redskaber til at omsætte og mobilisere den nye viden i praksis i den efterfølgende hverdag hos medarbejdere og kolleger.

Der vil som udgangspunkt kunne være tale om både korte og længere kurser. Kommunerne får mulighed for at tilpasse dele af kursusforløbene til lokale behov.

Det vil være et krav for at modtage puljemidler, at de som udgangspunkt fordeles, så:

- Ca. 30 pct. af kommunens puljeandel bruges på dagplejere svarende til knap 50 mio. kr. Dagplejerne svarer til ca. 20 pct. af personalegruppen på dagtilbudsområdet på landsplan. Aftalepartner er enige om vigtigheden af en attraktiv dagpleje af høj kvalitet og prioriterer derfor at give dagplejen et ekstra løft i fordelingen af kompetencemidler på hele 10 pct. point. Kommunerne skal fortrinsvis anvende dagplejemidlerne på PAU, men kan også vælge korte kurser til dagplejere, som allerede har en PAU. I den forbindelse er aftaleparterne enige om, at det vil være frivilligt for kommunerne, om de vil søge en andel af dagplejemidlerne.
- Ca. 70 pct. af midlerne går til kursusudgifter og til faglige fyrtårne i daginstitutioner, til institutionsledere og til dagplejepædagoger/dagplejeledere. Ledere og faglige fyrtårne er valgt som den anden centrale målgruppe for kompetenceløftet, da aftaleparterne vurderer, at de har en særlig vigtig rolle at spille i forhold til at sætte retning for og mobilisere ny viden om bl.a. den pædagogiske læreplan i dagtilbuddene. Herunder kan kommunerne også prioritere kvikkurser om den styrkede læreplan til forvaltningschefer, pædagogiske konsulenter og klynge- og områdeledere.
- Midlerne fordeles til kompetenceudvikling blandt kommunerne via ansøgning. Midlerne fordeles til kommunerne på baggrund af antallet af 0-5-årige børn i kommunerne, svarende til fordelingsnøglen for særtilskuddet til bedre kvalitet i dagtilbud. Der tilstræbes således en meget simpel ansøgningsproces. Kommunen har mulighed for at afvige fra den foreslåede fordeling, såfremt kommunen kan sandsynliggøre, at de af praktiske og organisatoriske grunde ikke kan imødekomme den foreslåede fordeling mellem de forskellige grupper, fx hvis kommunen har meget få børn i dagplejen.

Efteruddannelse af dagplejere til pædagogisk assistent med kompetencepuljemidlerne ligger uden for den nuværende dimensionering på PAU (min. 700 praktikpladser årligt i 2017 og 2018), som følger af "to-årig dimensioneringsaftale om offentlige praktikpladser på uddannelserne til social- og sundhedshjælper, social- og sundhedsassistent samt pædagogisk assistent" mellem den daværende V-regering, KL, Danske Regioner og LO fra august 2016.

Førstehjælpskurser til personale i dagtilbud

Det er vigtigt, at forældre trygt kan overlade deres børn til de voksne i dagtilbuddene.

Heldigvis sker der meget sjældent alvorlige ulykker i daginstitutionerne og dagplejen, men hvis uheldet er ude, har det helt afgørende betydning, at personalet har de nødvendige kompetencer til at håndtere situationen.

Aftaleparterne er enige om, at forældrene skal kunne føle sig trygge ved at sende deres børn i dagtilbud. Derfor afsættes en pulje, hvor kommunerne kan søge midler til førstehjælpskurser til personalet i dagtilbuddene. Puljen er primært målrettet medarbejdere, som ikke allerede har gennemgået eller får førstehjælpskurser. Der afsættes 8 mio. kr. til puljen. Kommunerne skal medfinansiere 25 pct. af udgifterne til førstehjælpskurset.

Der udbydes i dag en række forskellige førstehjælpskurser. Eksempelvis kurser fra *Red-liv*, som er målrettet institutioner og skoler, på hhv. 3 eller 6 timer, samt kurser fra *Røde Kors* og *Falck* af varierende indhold og omfang. Herudover vil kommunerne også kunne vælge andre udbudte førstehjælpskurser.

Puljen om førstehjælpskurser er en politisk prioritering for aftaleparterne. Intentionen med forslaget er, at man kommunalt vil lade sig inspirere af forslaget og overveje, hvordan førstehjælp kan prioriteres efter puljens udløb indenfor kommunens økonomiske rammer til området.

Herudover igangsættes, sammen med væsentlige aktører på området, en kampagne om førstehjælp rettet mod dagtilbud. Der kan som led i kampagnen fx udvikles videoer, som kan deles via sociale medier, plakater der kan hænges op i dagtilbuddene mv. Link til videomateriale rundsendes til alle kommuner med henblik på distribution til alle landets daginstitutioner.

Implementering af en styrket pædagogisk læreplan på pædagoguddannelsen og på den pædagogiske assistentuddannelse

Med en styrket pædagogisk læreplan er der behov for at gennemføre en række initiativer, som sikrer, at nyuddannede pædagoger er klædt på til arbejdet med børns dannelse, trivsel, læring og udvikling i dagtilbud ud fra den styrkede pædagogiske læreplan. I særdeleshed er der behov for, at det syn på læring og læringsmiljøer i dagtilbud, der introduceres i dagtilbudsloven med den nye læreplan, også er at finde på pædagoguddannelsen.

Aftaleparterne er derfor enige om, at den styrkede pædagogiske læreplan skal implementeres på pædagoguddannelsen gennem fx en revision af relevante moduler, kompetenceudvikling af underviserne, udvikling af nyt undervisningsmateriale og generel oplysning og dialog. Samtidig skal det faglige udvalg, der fastsætter indholdet af den pædagogiske assistentuddannelse (PAU) informeres om den nye pædagogiske læreplan og opfordres til at overveje, om det er relevant at justere uddannelsen på den baggrund, samt hvordan læreplanen i øvrigt kan implementeres på uddannelsen. Dermed kan det sikres, at kommende nyuddannede pædagoger og pædagogiske assistenter er klædt bedst muligt på til at indtræde i det pædagogiske arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan.

4.2 Viden til praksis og implementering af en styrket pædagogisk læreplan

Det pædagogiske arbejde i dagtilbud er ikke altid vidensbaseret, og der kan være langt fra forskningsrapporter til den daglige praksis.

Aftaleparterne er derfor enige om, at der skal 1) *udvikles og indsamles* ny viden og erfaringer og 2) sikres bedre *omsættelse og mobilisering* af viden til praksis.

Konkret skal der for at støtte dagtilbuddene i at implementere den pædagogiske læreplan udvikles fx inspirationsmaterialer, eksempler på forløb, dialogkort, videnskortlægninger og inspirerende videoer. Det skal understøtte og inspirere det pædagogiske arbejde med at udforme gode pædagogiske læringsmiljøer, arbejdet med børns sprog, sociale udvikling, udeliv, bevægelse og motorik, sundhed og god kost, samarbejde med forældre, læringsmiljøer for de helt små børn, dannelse mv.

Derudover skal der udarbejdes materialer, som henvender sig til de forskellige aldersgrupper og tilbud. Herunder særskilte materialer til dagplejen, som arbejder under andre vilkår end pædagogisk personale i daginstitutioner, da dagplejeren til daglig fx ikke altid har en kollega i nærheden, de kan sparre med og har en mindre børnegruppe end i daginstitutionen.

Der skal også foretages en evaluering af kombinationstilbuddet efter 2 år jf. 2.1 og udvikles materiale, der understøtter forældresamarbejdet, herunder dialogen om vigtigheden af at også børn får ferie fra dagtilbuddet, jf. 3.1.

Viden, inspiration og erfaringer skal bl.a. formidles på den online vidensportal for pædagogisk personale på området, EMU Dagtilbud, der permanentgøres, og koordineres og formidles via nye vidensmedarbejdere i Børne- og Socialministeriet samt praksiskonsulenterne.

4.3 Partnerskab om kompetenceudvikling og viden til praksis for at styrke faglighed og ledelse

Stærk faglighed og god ledelse på dagtilbudsområdet er helt centralt, når området skal udvikles, og den styrkede pædagogiske læreplan skal implementeres. Derfor er det vigtigt, at der er en fælles forståelse, formål og retning for de tiltag, der kan bidrage til at fremme og udvikle god faglighed og ledelse, herunder efter- og videreuddannelse, kurser, materialer til inspiration og vejledning, vidensportaler, netværk, udgående konsulenter mv, som beskrevet i afsnittene ovenfor. Derfor har regeringen også som en del af Sammenhængsreformen nedsat en ledelseskommision, der skal se på, hvordan bedre ledelse i den offentlige sektor kan fremmes.

Den fælles retning skal være koordineret, og der skal være sammenhæng mellem initiativer og fokus på, hvordan viden omsættes til praksis og bringes i spil med henblik på styrket faglighed og ledelse.

Aftaleparterne er derfor enige om at oprette et partnerskab mellem relevante parter på området med fokus på kompetenceløft og hvordan viden bringes bedst i spil i dagtilbuddene.

Partnerskabet skal foreslå pejlemærker for kompetenceløftet og viden til praksis med henblik på at styrke faglighed og ledelse på dagtilbudsområdet og bidrage til at kvalificere initiativerne om kompetenceløft og viden i praksis.

Økonomioversigt

Regeringen og DF har prioriteret 580 mio. kr. over fire år til at styrke dagtilbudsområdet. Der afsættes 120 mio. kr. årligt fra 2021 og frem.

Konkret vil aftaleparterne i perioden 2017-2020 afsætte:

- Knap 60 mio. kr. til øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier
- Omkring 300 mio. kr. til bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv
- Omkring 210 mio. kr. til højere kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse.

Dertil kommer en reserve til uforudsete udgifter, herunder bl.a. til eventuelle merudgifter i forbindelse med eventuelle aktivitetsændringer på områder, der skal DUT-forhandles, og til eventuelle merudgifter som følge af forundersøgelsen vedr. informationsportalen. Der er samlet set over årene 2017-2020 en reserve på 11,8 mio. kr.

Tabel 1

Stærke dagtilbud - alle børn skal med i fællesskabet

Mio. kr. 2017-pl	2017-2020	2017	2018	2019	2020	Varig
Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier	58,2	1,5	21,5	17,3	17,9	16,4
Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv	302,5	5,5	110,2	94,7	92,1	91,6
Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse	207,5	31,2	73,3	93,0	10,0	10,0
Reserve til uforudsete udgifter	11,8	11,8	0,0	0,0	0,0	2,0
I alt	580,0	50,0	205,0	205,0	120,0	120,0

Note: Midler afsat til omkostninger ved forudsatte lov- og regelændringer er foreløbige, og skal justeres løbende i forbindelse med opdateringer af datagrundlaget, der er anvendt i beregningerne